

U.C. 11380.

2333

Kas ja tead, Kus ja seisad?

Üks wäga tarwiline tähelepanek.

„Sis katske wennad, et wahest
„tellegt sees teie seast kurt ust-
„mata süda ei ole, mis elawast
„Jumalast wõtab ärataganeda.“
(Ebr. 3, 12.)

Seine anne.

G. A.

Druck und G. Mathiesen's Verlag.

1893.

Эстляндскою Евангелическо-Лютеранскою Кон-
систоріею симъ свидѣтельствуется, что въ ниже-
слѣдующемъ манускриптѣ ничего противъ Свя-
щеннаго Писанія и Симфолическихъ Книгъ Лю-
теранской церкви не содержится.

Ревель, Вышгородъ 26-го Ноября 1892 г.

Ассесоръ-Консисторіи Э. 'рафъ Игелстромъ.
№ 2027. За Секретаря Ринне.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 15 Января 1893 г.

2333

1.

Kõwa, wali ehk farm meel.

Ra jüngritel oli kõwa, wali ehk farm meel, kes olid karmed omas tahtmises umbrohtu nisude seest wälja kiskuma, ja tahtsid omas kannatamata meeles kohe tuld taewast maha tulla laskea, kui nägid, et ei läinud nõnda kuidas nemad tahtsid. Aga Jeesus manitses neid ja ütles: „Ei, laske nüüd umbrohi ja nisud seltsis kasvada! Teie ei tea, mis waimu lapsed teie olete. Kui teie ei pööra ümber, ja ei saa kui lapsukesed, siis ei saa teie mitte taewa riiki!“ (Matt. 13, 28—30. Luf. 9, 54—55. Matt. 18, 3.)

Nemad olid küll meeleparandamise ristimist weega saanud, (Matt. 3, 5—11.) ja sest hirmsast pimeduse deluse võist meeleparandamise sisse Jeesuse juure astunud; aga lapse meelt ja Waimu neil siis weel ei olnud, püha Waimu ja tulega ristimisest nad weel ei teadnud. Seda näeme ta Peetrusest, kui ta Ketsemane aedas jälle oma mõeta tarwitas ja Maltuse kõwa ära raius; sest lapse meel ja Waim mõeta ega rusikast ei tarwita, — selle läbi saame kõik hukka! (Matt. 26, 51—52.) Lapse meelt ja Waimu said nad aga alles Melipühil.

Ra meie päivil on tats jägu rahvast, kes kõwa, walju ja karne meele sees elawat. Esimene jägu on need ilusad risti inimesed, keda neid küll nende lapse põlwes meeleparandamise ristimise läbi risti kogudusesse on wastu wõetud; aga lapse meelest ja Waimust on nende südamed tühjad; püha Waimu ja tulega ristimisest ei tea nad mitte midagi, nagu need 12 jüngerit Ewesuse linnas. (Ap. teg. 19, 1—7.) Nemad loodawad oma õiguse läbi õndsaks saama. Aga ümber pöörata, Sesuse juure tulla, lapse meelt ja Waimu wastu wõtta, seda nad arwawad omal asjata olewat! Nemad elawat iga päew üht tuima ja patust pöörmata elu, ja makswad head heaga, kurja kurjaga, ja sõimamist sõimamisega. Nemad elawat karwa pealt nagu uskmata maailm; aga nad on niisugused peenikesed risti inimesed, kes oma kavalusega mõistwad oma „wana inimest,“ oma mõnusa juttu, oma naerulise näu ja mõistliku elu taha nõnda ära peita, et nad ikka selle elu ja seisuse sisse jääwad, ja mitte ümber ei pööra ega lapseks ei saa! Aga Issand Jumal on tarkade tarkuse ära kautanud, ja mõistlikkude mõistuse tühjaks teinud, ja wäetimatele seda üksi teada annud. (1 Kor. 1, 19—21. Matt. 11, 25.)

Sa teine jägu on need, kes peale „tõe tundmist“ ühe suurelise ja põlgamise meele sisse langedawad, ja kõrge waimu all ilma teadmata üht tööd tegetwad, teiste peale süüd ja kohut

mõistawad, seda Jeesus mitte ei armasta ega Jumala meele-pärast ei ole. See meel kasvab üsna jõudsalt üks aeg peale ärkamist ja tuleb enamiste iga uueste sündinud hinge kallale. See meel ja waim teeb ka wendade ja õdede wahel lahutust, lõhub armastust ja rikkub mõningate usku. See meel ja waim wiib hinge püha kätte all ühe kõrge harja peale ja sealt ta näitab teiste wigad, teeb neid wäga suureks ja muudab neid hirmsa karwalisteks; — kui siis inimene ei mõista seda tähele panna ega katsu alandliku palumisega seda waimu läbi, siis wiib ta seda lapse põlwe meele ja seisusest wälja. Ta on selle waimu all walmis kohe oma (Ebr. 10, 24—25.) kogudust ja rahvast maha jätmas, ja tahaks kõi, mis must on, maa pealt ära kautada ja hukka saata, nagu jüngredki seda tegid. *) T'al on üks kõwa, wali ja andeksandmata meel; t'al ei tule selle waimu all meelegi, et ta ise oli ka sellesama pimeduse sees olnud, ja andeks andmise armu saanud.

See on ikka ja alati wäga hea ja kiiduwäärne, ja armas Jumalal, kui üks armu saanud hing pattu südamest wihkab ja seda, mis hirmus on, põlgab; aga ma räägin ikka seda, et kõi waimud, mis walge kätte all käiwad, ei ole mitte Jumalast. (1. Joan. 4, 1. —

*) Armu riigist ei tohi meie kedagi wälja kiskuda (Matt. 18. 28—30.); aga koguduse kohta on ööldud: „Lüüage turjategija eneste seast wälja!“ (1. Kor. 5, 9—13.)

1. Tesf. 5, 21.) Püha wiha wihtab pattu nagu tuluke takku, sest et patt on kuratist; aga seda inimest, kes patu sõlmes finni on, armastab ta südamest. (Ebr. 10, 24.) Lapse-põlwe meel ja Waim tunneb haledust ja ärrast meelt nende wastu, kes weel pattu orjavad; ta sirutab omad käed armastuses nende wastu wälja, tahab ka neid aidata; ta sees on üks soowija soe Waim, kes nende peale palawa armastuse ja heldusega waatab; sest et neil ka õnnistus ja lapse elu walmis on, kui nad aga ümber pööravad ja Jesuse armu sees lapseks saawad.

Sellepärast, et mitmed wennad nii wäga ise-meelelised on, — ongi nii palju usu-seltsisid, lahtumesi ja waidlemesi; üks mõistab ühe peale süüd, teine teise peale. (1. Kor. 3, 3—5. Gal. 5, 13—15). Aga see ei tohi Sumala laste juures mitte nõnda olla! Sest kui meie waimulikud oleme, kui meil lapse põlwe meel ja Waim on, siis meie armastame üht teist, siis on meil püha rõõm ja osasaamine isekeskes. Ja see oligi see „Uus käsudõna," mis Jesus oma lastele andis. (Joan. 13, 34—35.) Apostel ütleb üsna diete: „Armastus on pittameeliline, ja näitab oma heldust üles, armastus ei ole kade, armastus ei tee walatust, tema ei suurstele. Tema ei näita ennast kurjaste, tema ei otfi oma kasu, tema ei saa wihaseks, tema ei mõtle kurja peale. Temal ei ole rõõmu ülekohjust, aga tõe pärast on temal teistega

rõõm. Tema sallib kõi, ta usub kõi, ta loobab kõi, tema kannatab kõi. Armastus ei wäsi iial ära." (1. Kor. 13, 4—8.)

See kes oma sees andeks andmist ei leia, kes oma wenda ja ligemest ei armasta (— olgu peale et t'al wigad külgis on, —) Sumala wihaale maad ei anna, ja kõi need asjad, mis siin maapeal tagurpidi käiwad, mitte Sumala hoolets ei jätta, see ep' pole mitte Sumalast! Kui nüüd Sumal ka nii järsk ja kannatamata oleks, siis ei peaseks küll mitte üksti hing Sumala wiha ja nuhtluse alt! Aga Sumala pihmeel ja kannatus on just meie kõige hinge õnn ja õnnistus! Ka lapse meel ja waim ootab ja kannatab ja palub lõpmata nende eest Sumalat, nagu Jeesus ja Tehwanus oma surma tunnil oma waenlaste eest palusid, ja hüüdsid: „Jessa, anna neile andeks, sest nemad ei tea mitte, mis nemad teewad!" (Luk. 23, 34. Ap. teg. 7, 60.)

Seda ma ei unusta aga mitte ära, et wanal ajal oli prohwteti waim üleüldsi kõwa ja wali, nii kui kõi käsü õpetus kõwa ja wali oli. — „Sest käsü õpetus on Moesese läbi antud; arm ja tõde on Jeesuse Kristuse läbi saanud." (Joan. 1, 17.) Prohwetide Waim, mis Sumalast oli, käis Jeesuse eeli ja walmistas Temale teed. (Luk. 3, 4.); aga armu lapsed käiwad nüüd Jeesuse järele, ja õpiwad Temast, kes oli armuline, südamest alandlik ja tasane. (Matt. 16, 24; 11, 29; 1. Kor. 11, 1.) Ja seesamane meel

ja Waim peab nüüd ka meil olema, mis Jēfufel Kristufel oli. (Wil. 2, 5.) Kui nüüd „Selle“ Waim meie sees elab, mis Jēfufe Kristufe sees oli, siis wõtab ka seesamane Waim meie surelikud ihud elawaks teha. (Rom. 8, 11.) Kõik apostlite kirjad tunnistawad, et armu lapsed peawad täis alanduses, armastuses, tões ja elawas Waimus käima.

Wiimisel ajal saawad aga palju tulema ja ütlema: „Kõs meie ole prohweiti wiisil rääkinud, wägeward tegusid teinud, kurje waimusid wälja ajanud?“ ja ometegi Jēsus ütleb: „Mina ei ole teid elades tunnud, taganege Minust ära, kes teie ülekohut teete!“ (Matt. 7, 23.) Sa miks? — Sellepärast, et nemad mitte ümber ei pöörnud, ega lapseks ei saanud. — „Kes nüüd iseennast alandab, kui seesinane lapsuke, see on suurem taewa riikis.“ (Matt. 18, 4.)

Mõtelge ikka selle peale, et alandlikudele annab Jumal armu, aga suure meelelised Ta pillab laiale. (1. Peetr. 5, 5—6.) Ta kiidab neid õndsaks, kes waimus waesed on, ja üht rufuks pekstud südant ei laida Ta mitte. (Matt. 5, 3. Paul 51, 19. Jēf. 57, 15.)

Sellepärast on see ikka tõsi, et need, kes rumalad ja õpimata ja juurdumata hinged on, ja õpetust ka ei wõtta, need langewad mitmesuguste kiisatuste ja saadana wõrkutamiste sisse. Mõned on jälle nii rumalad, kes katsuwad peale ärkamist pattu unest ennast ise aidata, ja jää-

wad mitmesuguste mõtlemiste ja arvamiste sisse. Üks ostab omale seda raamatud juhatajaks, teine jälle teist, ja panewad oma lootust nende peale. Üks joofseb selle õpetaja juure, teine jälle teise juure, ja wõtwad omale liha kää warreks. Üks heidab ennast selle usu seltsi ehk koguduse poole, teine jälle teise poole, ja nõnda jätwad Jeesuse kaded tühjaks. Üks räägib oma arvamist, teine kiidab ärasalgamist heaks; ühel on üks wõitlemise wiis meeleepärast, teisel jälle teine kummar-damise kombe armas, ja nõnda nemad mõtlewad wõitu ja wõimust saawad! — „Aga neiltsinatxil asjadel on küll kõigil tarkuse nägu, ise tehtud Jumala teenistuse alanduse sees, ja selles, et nemad ihule armu ega lihale auu ei anna tema toiduseks.“ (Kol. 2, 23.)

„Kui teie ei pööra ümber, ja ei saa kui lapsukesed, siis ei saa teie mitte taewariiki!“

Wiihil: Mu Jeesus, kes Sa enne surma.

1. Oh surma kiht, mis minu hinges, Mind igapäew weel eksitab! Miks seisab ise oma meeles: Ja Jeesust mu hing unustab? Miks olen selle tee pealt läinud, Mis Jeesus surmani on käinud?

2. Mis aitab mul, et mina püüan, Suur olla inimeste ees? Ma seega ise üles näitan, Et pimedus weel minu sees. Kes tahab wäert ning suurem olla, See wõtku kõige teendriks saada!

3. Kui ligemise peale waatan Ja kadetus on südames, Et temast pea laitust leian, Ja pinda tema filma sees. Eks ole ma siis uhke, rumal? Ja nende wastu seisab Jumal.

4. Wast see, kes heidab kõige alla, Dn õnnis, Jesu sarnane; Võib järgest rahul, rõõmus olla, Kui wiinapuus üks oksake. Kes omast meelest kõige alwem, Dn üksi Jesu filmis suurem.

5. Hing, ära lasse ennast petta Kui muld ja põrm sind kiidawad; Ka ära wõtta kurwaks saada, Kui wariseerid laidawad: Sest mis j'ust Jumal taewas peab, See üksi jääb; muu surmas kaub.

(S. L. R. 723.)

2.

Leigete meel ja nende seisukoht.

Teine waimulik seisukoht on tuimade ja leigete elu. Ka neid on faks jägu rahwast. Esmine selts leiged on, kui nemad pattu unest on ärkanud, aga nemad ei ärka mitte diete (1 Kor. 15, 34), nende ärkamine ei saada neid siiski tõsise meelesparandamise poole, waid ta jääb poole tee peale seisma, armu liigutamistega rahul olles, mis ta on tunda saanud. Ta on küll omast hirmsast pimedusest ja õelusest wälja astunud, üks suur samm Walguse poole, aga ta ei anna ennast mitte hoopis ega täieste Õnnistegija kätte. Ta jääb ühe niisuguse koha peale, kus ta ei ole külm ega keew; mage ega soolane, waid et ta leige on, siis on ta otse- kui üks mada, keda Jumal Omast suust peab wälja sülitama (Jlm. 3, 15—16)! Ei ta saa enam täit jõudu ega osa maailmast, et ta wõiks kõi maailmaga kaasa teha, ei t'al pole ka seda

jõudu ega osa, et ta võiks täieste maailma ära salgada, kuratil vastu filmi sülitada ja ületõige asjade Jeesust armastada. Nemad on kõige asjade poolest kahe wahel. Aga siiski nemad tahtwad ka kõigega osasaamises ja sõbruses elada; maailmaga on nemad ilmalikud ja usklikudega tahtwad usklikud olla. Rahutu südamega astuvad nad ilma laste seffa, et mitte nende ees oma auu ei kautaks; häbi ja hirmuga, ilma armastufeta, vastu tahtmist, astuvad nad ka usklikude seltsi, et mitte nende ees ei peaks neid usklikude seltsist välja lükatama. Oh kui üle wäga kurb on niisuguste hingede lugu! Ei neil ole rahu kuskil. Jumala tahtmisest taganewad nemad ära maailma pärast, ja maailmas ei leia nad ometegi mitte rahu, sest et nemad Jumala tahtmist teadwad, ja ometegi maailma wiisi järel elawad. Oh kui kibedaste saawad niisugused hinged ükskord oma suurt rumalust igawese ajani kaebama!!!

Niisuguste hingedel on ka waimulikud laulud, palwe tunnid, lugemised ja kumardamise kombed meelepärast; nemad mõistwad ka hästi küll, kas üks jutlus mis tehakse, ja üks raamat mis trükitakse, hea wõdi sand on; nemad on nii kauaks tõe poolt, kui nemad tõe sõnad on kuulmas, aga tõe ei wõi neid mitte wabaks teha, sest et nemad mitte tõe sisse ei jae. Nemad käiwad ka tihti lugemistel, kirikus, armulaual ja palwe tundides; nemad lugewad ka iga

homiku ja õhtu oma igapäevased seatud lugemise ja palve tükkid, aga siiski jääb nende süda tühjaks, sest et nemad seda viisi pärast kui üht head teenistust pidavad, ja mitte Jeesuse seest jõudu ja väge ei võtta. Aga tõlise Jumala kartuse ja armastuse poolest on nemad salalikud, kes aga filma kirjaks kõik väljaspidised Jumala teenistuse kombes tallitavad ja toimetavad, et neid ei pea mitte paganaks peetama. Sellepärast ei võdi siis Jumala tõe ja vägi mitte nende peale võimust saada; nemad jäävad ilma tõe Vaimuta, mis neid Jumala teede peal elavaks teeks!

Teine jägu leiged on need, kes peale „tõe tundmist“ waimuliku laiskuse, hooletuse ja wedelemise sängi jälle magama uinuvad. Ka see on üks hirmus raske uni, waimulik haigus ja hinge tõbi; ka see on üks vägew waenlane ja surmaja waim, mis neid süin, waimulikult põetab. Ta tõmbab üks suur osa usklikusid Jeesuse riigist ja Tema lastest oma leiguse kaisse; väga waevalt saavad weel mõned neist keevaks; enamiste surevad kõik selle haiguse ja surma sisse. Siin pool hauda ei ärata neid palju enam keski; küll põrgu tuli seal pool hauda neid äratab!

Kõige esmalt, kui nad selle sisse jäävad, siis ei mekki neil mingisugune waimulik toit. Ei nad saa ka enam lugemise ega palve tundibest osa; lugeda ja laulda nad palju enam ei taha; ja kui nad seda weel tegevad, siis on see

nii tuimalt ilma wäeta ja jõuta. Kõik usu elu on nende meelest mage, läila ja wänge asi; ei nad taha ka enam kellegi usklikudega kokku saada, ega waimuliku osasaamist pidada. Kõik, jah kõik, mis neil enne wäga armas ja kallis oli, selle järele nad enne jänutasid, jääwad nüüd halwaks; sest seestpidise inimese hinge kurb mae-
tasse sinni, ta ei wõi ega saa enam midagi neelata! Jesuse riigi tulemise ja Tema auu illumise Walguse wiib kurbat nende waimu silmade eest nii kaugele ära, et nad enam ei suuda ega saa selle sisse waadata.

Usu julgus, tahtmine ja waimulik rõõm ja hinge igatsemine oma õnnistuse järele kaub nende südamest ära, Jesuse kannatamise märgid wähenewad, armu leegid kustuwad, püha Waimu walgus jääb tumedaks, usu taht lähneb pimedaks, ja kõik nende seestpidine hinge elu kautab oma hiilgust. Aga selle asemele hakawad nad ikka enam ja enam maailma kaduwa asjade poole tagasi vaatama ja maailma seltsist, tema lustist, auust, ilust, kasust ja rõõmust osa wõtma. Oma risti löödud Jesuse, oma usu algaja ja lõpetaja peale waatawad nad ikka arwemeni ja aega mööda kautawad nad Tema hoopis omast südamest ära. Mitmed jääwad kõige oma elu aja selle wiletja luo sees teiste usklikudele riis-
tiks, südame waluks, ja maailmale pahanduseks. Ka Jesusele tegetwad nad suurt kurwas-
tust, sest et nad Tema riigile teutuseks elawad.

Esitaks nad ikka lofsuwad selle sees, aga pärast nad langewad ja mitmed langewad üsna täieste kuratite kätte; siis on nende wiimne lugu palju hirmsam kui esimene! (Matt. 12, 43—45.)

Ka siin maksab selle kohta, mis Kristus ütleb: „Walwage ja paluge, et teie kiusatuse sisse ei saa!“ (Matt. 26, 41.) Walwe ja walwamine on kristliku elu hing; kus palwe ja hinge eest hool ja mure järele jäetakse, seal jääb ka kõik waimulik elu surma sisse. Palwe on waimulik hinge tõmbamine; kus see seisma jääb ehk leigeks saab, seal sureb ja kaub kõik hea ära. Kui meie ei walwa ega palu ja omas hinges ja waimus uniseks jääme, siis tuleb waenlane ja kütlwab umbrohtu nisu sekka. Sellepärast peab usk alati elaw ja kindel ja armastus tuline olema, ja see wõib aga üksnes siis nõnda olla, kui meie oma Jesust ja Tema kannatamist iialgi omast filmist ja südamest ei kauta — „Aga mis Ma teile ütlen, seda Ma ütlen kõigile: Walwage!“ (Mark. 13, 37.)

Mõttele, kust sa oled ära langenud, tule tagasi ja tee omad esimesed armastuse teud! Waata järele, mis koht see on, kus sa praegu seisad!

Wiisil: Jumal, maa ning taewa Looja.

1. Armas hing, oh mõttele täna, Oma leige meele peal! Waata kuidas sinu süda, Magab pattu haudas weel! Sinust lahkund elu Waim, Nüüd sa oled õel ja tuim!
2. Armas hing, oh pööra ümber, Oma hirmijast

tuimusest! Sinu hinge elu kamber, Haiseb, kihab ussi-
dest! Tuimus, leigus, hooletus, On jo sinu õnnetus!

3. Leige meel ei kõlba taewa, Tema ots on
hufatus; Nemad saavad tunda waewa, Seal kus põrgu
pimedus! Jumal wälja sülitab, Ja neid tuli kõrvetab.

4. Hing! miks magad surma süles, Armu päe-
wad lõpewad? Tõsta kord weel silmad üles, Seal
sind inglid ootawad. Waata, taewas elu weed Dot'-
wad, — kui käid otse teed.

5. Eks sa mõtle kord weel täna: Esmise armu
peal!? Waata, kuidas siis so süda Poles ööd ja päewad
seal!? Riitust, tänu tõi so keel, Rõõmus oli sinu meel.

6. Sinu hinge ihamene, Oli Jesu südames, Alla-
line mõtlemine, Toitis sind siis Jeesuses. Jeesus sei-
sis filma ees Rahu mõted waimu sees.

7. Sinu luu ja liha hüüdis: Jumala pool' wal-
juste, Kõik so hing ja mõtte püüdis: Maapealt minna
taewasse. Siis ja hüüdsid rõõmuga: „Jeesus, tule,
ruttuga!“

8. Aga kus on nüüd kõik jäänud, Lapse meel ja
armastus? — Ilma waim on ära wiinud, See on
selge kurwastus! — Hinged, kuulge täna weel, Kui
teid hüüab Jesu heal!!!

9. Jäsand Jeesus! armu anna Et weel hinged
pööraksid! Surma seest neid wälja kanna Et nad
nuttes tuleksid! Oma were wäega, Wõtta neid weel ärata!

10. Armas Jeesus! ise hoia Oma lapsi walguses!
Nende meelt ja südant wõia Omas pühas helduses!
Saada neid siin Waimu wäes, Et nad seisaks Sinu käes!

11. Sinu südames, oh Jeesus! On nii hea elada.
Sinuta on minul waesus: Ei ma suuda wõidelda!
— — Jeesus, aita armuga, Et saaks taewa rahuga!!!

— Bind 3 kop. —